

Etusivu>Sinun oikeutesi>Alaikäisen oikeudet tuomioistuinkäsittelyssä

Alaikäisen oikeudet tuomioistuinkäsittelyssä

Suomi

1. Lapsen oikeuskelpoisuus

Suomessa rikosoikeudellisen vastuun alaikäraja on 15 vuotta.

Muissa asioissa tuomioistuinkäsittelyn edellyttämä vähimmäisikä on 12 vuotta (terveysasiat, huostaanotto), 15 vuotta (työoikeudelliset asiat, turvapaikka- ja maahanmuuttoasiat, koulutusasiat, hallinnolliset seuraamukset) tai 18 vuotta (perheoikeudelliset asiat).

2. Mahdollisuus mukautettuihin menettelyihin

Lapsiin kohdistuvan tutkinnan suorittaa mahdollisuuksien mukaan poliisi, jolla on tähän tehtävään liittyvää koulutusta tai kokemusta. Suuremmissa poliisilaitoksissa on yksiköitä tai yksittäisiä poliiseja, jotka ovat erikoistuneet lapsiin kohdistuvien rikosten tutkintaan. Yleensä lapsiin kohdistuvien rikosten tutkinta ohjataan kaikissa poliisilaitoksissa tutkijoille, joilla on ammattitaitoa ja kykyä tutkia tämäntyyppisiä rikoksia.

Syyttäjälaitoksella on erikoissyyttäjäjärjestelmä, jonka avulla varmistetaan erikoisalojen asiantuntemus ja ylläpidetään ja kehitetään syyttäjien ammattitaitoa. Osa erikoissyyttäjistä on erikoistunut lapsiin ja naisiin kohdistuvaan väkivaltaan. He kouluttavat muita syyttäjiä omalla erikoisalallaan.

Lapsiin kohdistuvan tutkinnan suorittaa mahdollisuuksien mukaan henkilö, jolla on tähän tehtävään liittyvää koulutusta tai kokemusta.

Lapsiasiavaltuutettu edistää lasten etua ja lasten oikeuksien toteutumista yleisellä tasolla, mutta hän ei käsittele yksittäisiä tapauksia.

3. Lapsille suunnatut tukimekanismit ja -menettelyt

Vuoden 2016 alusta lähtien myös 15–17-vuotiaan uhrin kuuleminen voidaan tallentaa videotallenteelle ja käyttää sitä todisteena oikeudessa tapauksissa, joissa uhri on erityisen suojelun tarpeessa.

Esitutkintalain mukaan esitutkintaviranomaisen on tarvittaessa neuvoteltava lääkärin tai muun asiantuntijan kanssa siitä, voidaanko alle 18-vuotiaaseen kohdistaa tutkintatoimenpiteitä.

Yleensä lapsiuhrien ja -todistajien kuulemisesta vastaavat poliisit, joilla on tähän tehtävään liittyvää koulutusta tai kokemusta. Kuulemisen voi suorittaa myös terveydenhuollon ammattihenkilö.

Suurempien kaupunkien yliopistosairaaloiden yhteydessä on erikoistuneita asiantuntijakeskuksia, jotka ovat erikoistuneet alaikäisten rikoksen uhrien kuulemiseen. Poliisi tekee tiivistä yhteistyötä näiden keskusten kanssa.

4. Oikeusalan ammattilaisten koulutus

Oikeusministeriö järjestää tuomareille, tuomioistuinten henkilöstölle ja oikeusavustajille säännöllisesti lapsipsykologiaa, oikeuspsykologiaa, uhrien oikeuksia, ihmisoikeuksia ja seksuaalisen hyväksikäytön uhrien erityistarpeita koskevaa jatkokoulutusta. Koulutukseen voivat osallistua myös syyttäjät.

Valtakunnansyyttäjänvirasto järjestää koulutusta syyttäjille, jotka käsittelevät lasten seksuaalista ja fyysistä hyväksikäyttöä. Aiheita ovat muun muassa lapsen kehitys, lapsipsykologia ja lapsen kuuleminen.

Poliisien koulutukseen sisältyy lapsipsykologiaa, viestintätaitoja ja lapsen kuulemiseen harjaannuttavaa koulutusta. Poliisihallituksen erityiskoulutuksen suorittaneita pidetään asiantuntijoina.

5. Oikeussuojakeinot

Syyttäjän syyttämättäjäätämispäätöksestä voi kannella valtakunnansyyttäjälle, jolla on oikeus ottaa asia uuteen syyteharkintaan.

6. Perhe-elämä

Adoptioprosessin ensimmäinen vaihe on adoptioneuvonta, jonka järjestäjä voi olla kunnan sosiaalitoimi tai Pelastakaa Lapset ry. Adoptioneuvonta on asiakkaille maksutonta. Adoptiolupahakemusta ja adoption vahvistamishakemusta varten adoptioneuvonnan antajan on toimitettava kirjallinen selvitys adoptioneuvonnan antamisesta. Selvityksessä on annettava tarvittavat tiedot hakijoista ja heidän olosuhteistaan.

Adoptiolautakunta tekee selvityksen perusteella päätöksen adoptioluvan myöntämisestä. Alaikäisen lapsen adoptointi edellyttää adoptiolautakunnan myöntämää lupaa sekä kotimaisissa että kansainvälisissä adoptioissa. Lupa on voimassa kaksi vuotta. Hakijat voivat hakea luvan voimassaolon jatkamista.

Adoptioita on vain yhdentyyppisiä. Kun adoptio on vahvistettu, adoptiolapsi katsotaan adoptiovanhempien lapseksi eikä entisten vanhempiensa lapseksi.

Adoptiolupaa ei tarvita, jos adoptoitava on adoptioijan puolison lapsi tai lapsi, joka on ollut vakiintuneesti adoptioijan hoidettavana ja kasvatettavana.

Ulkomailla adoptoitavien on adoptioneuvonnan lisäksi yleensä aina valittava adoptiopalvelunantaja. Näitä palveluja tarjoavat Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala, Pelastakaa Lapset ry ja Interpedia.

Menettelyn päätteeksi adoptio vahvistetaan tuomioistuimen päätöksellä.

Lapsiystävällinen oikeudenkäyttö Suomessa (534 Kb)

Päivitetty viimeksi: 04/08/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.